



**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput CXXXIV. Qui virginem vi, vel fraude corruptit, jure naturæ tenetur ad
reparationem damnorum inde secutorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

quorum est custodia : quamvis enim parentes jus non habeant potestatis, vel usus in corpus filiae suae, habent tamen jus custodiae, & quasi depositi naturalis : cum de jure naturali custodes sint & depositarii corporis, & integritatis ipsius usque ad matrimonium. Unde quemadmodum injuriam facit custodi & depositario horti, qui (ipso invito) violat sepes, vel muros illius; ita similiter, &c.

1268 Quod autem parentes jure naturali custodes sint, ac velut depositarii corporis, & integritatis filiarum suarum, ita ut, ipsis invitis, nequeant, absque injuria ipsorum, se violandas tradere extra matrimonium, communis est doctrina Majorum, quam Spiritus sanctus insinuat Eccli. 7. dicens: *Filia tibi sunt? custodi corpus earum.* Et c. 42. *Super filiam luxuriosam confirma custodiam, nequando faciat te in opprobrium venire inimicis.* Idipsum naturale lumen ipsismet Ethnicis ostendit, quorum unus propterea sic cecinit :

Virginitas non tota tua est, ex parte parentum est;

Tertia pars data patri, pars data tertia matri;

Tertia sola tua est.

1269 Et declaratur à simili : quia ipsi sunt custodes ac depositarii libertatis filiarum suarum eundi foras, ita ut, ipsis invitis, nequeant, usque ad matrimonium, vel emancipationem, absque ipsorum injuria, exire ad locum, qui sit moraliter extra potestatem ipsorum, ut omnes fatentur. Ergo similiter, &c. Atque ideò S. Thomas loco citato ad 3. dicit, quod ille, qui virginem, etiam consentientem, corrumpit, injuriam facit patri puella. Estque ista communis sententia Thomistarum, & Doctorum antiquorum, apud Sylvium ad laudatum locum S. Thomae.

1270 Porro ex ea consequens est, corruptorem virginis, licet sponte consentientis, injuriam facere parentibus ipsis; pro ea proinde teneri ipsis satisfacere, prout docet S. Thomas ibidem : unde (inquit) *ei secundum legem tenetur ad penam.* Dicitur enim Deuteron. 23.

„ Si tenuerit vir puellam virginem, quae non
„ habet sponsum, & apprehendens concubue-
„ rit cum illa, & res ad judicium venerit : da-
„ bit, qui dormivit cum ea, patri puellae quin-
„ quaginta siclos argenti, & habebit eam uxorem. „
„ Quae lex, utpote judicialis, licet ex se non obliget in novo Testamento, satis tamen indicat injuriam factam patri puellae. Et ideò in foro conscientiae (inquit S. Antoninus p. 2. t. 5. c. 6. de stupro §. 1.) sic agendum videtur secundum Guilielmum : si deflorat eam voluntariam, non tenetur ei, patri autem tenetur : quia injuriatus est ei. Unde in aliquo satisfaciat, vel saltem eum placeat, sive per honorariam satisfactionem, sive per alia signa doloris, & submissionis. Notum est enim, quam graviter sentire soleant honesti parentes filiarum suarum lapsum, dum devenit ad notitiam ipsorum. Imò damnum

parentibus inde subsecutum, matrimonio, vel dotatione regulariter est reparandum, si res ad notitiam hominum venerit.

Quod autem corruptor virginis, sponte consentientis, non teneatur aliquid restituere ipsi virgini, ratio est, quia nec virginitatem ipsi restituere potest, nec restituere tenetur damna ex virginitatis amissione subsecuta : quia in sui violationem sponte consentiendo, cessasse censetur juri, quod aliqui habebat ad reparationem damnorum ex sui violatione consequentium. Quoad hoc autem cedere potest juri suo, cum non juri ad integritatem corporis sui extra matrimonium. Non enim habet potestatem, saltem expeditam, tradendi cuiquam usum corporis sui extra matrimonium, sed impeditam per jus custodiae, & depositi parentum filiae suae, ut supra dictum est.

CAPUT CXXXIV.

Qui virginem vi, vel fraude corrupt, jure naturae tenetur ad reparationem damnorum inde secutorum.

Ratio est manifesta : quia damnorum istorum causa est injusta. Tenetur ergo ratione injustae damnificationis. Quia verò damna saepe reparari non possunt, nisi matrimonio, ex justitia tenetur eam ducere, si ipsa velit. Si nolit, tenetur eam sic dotare, ut aequè benè nubat, ac si non fuisset corrupta. Et si nec sic nuptias aequè convenientes, commodas, & quietas invenire possit, tenetur insuper earum jacturam resarcire, ac pro injuria, ignominiaque, ipsi & parentibus illata, petitione veniae, aliisque doloris, atque submissionis signis, ipsis satisfacere.

Addit Bonaventura Baro in Scoto defenso Apologia ult. act. 3. teneri, quantum potest, restituere virginitatem corporis, quam injuriosè abstulit. Hoc enim possibile esse putat. Quia corporis virginitas duo dicit, 1º integritatem claustrii. 2º non esse cognitam à viro. Hoc quidem 2º irreparabile esse fateatur. 1º, verò non dubitat reparari posse, & quandoque reparari. Quod (inquit) in Italia meo tempore scio tentatum, nec dubitare deo perfectum : quia virginitatis hujus violatio consistit in ruptura signaculi virginalis; adeoque reparatio ejus consistit in integritate ejusdem. Jam verò quid impedit quominus illud integretur, sicut aliae scissurae & vulnera in carne hominis, &c. ? Unde non insulse dixit, me praesente, quidam hodie Eminentissimus, aliquas ex suis conterranis esse plusquam semel virgines. Haec illi, subjungens corruptorem ad talem reparationem teneri sumptu suo, non operà.

Sed quae honesta puella parum honestam istam, ac physice difficillimam, valdeque dolorosam, frequenter etiam infamem, repa-

rationem admittat, vel exigit, talivè reparatione contenta sit? Ideo eà dimissã, hoc solum addo, 1^o. quòd licèt virgo, vi, vel fraude stuprata, cogi non possit invita, ad ducendum eum, à quo tam atrocem stupri injuriam passã est; stuprator tamen ex hoc non evadit restitutionis obligationem, quòd se paratum offert ad eam ducendam, si ipsa nolit: quia justum non est, ut maneat sine debita satisfactione, dum justè non vult ipsum in maritum acceptare. Si tamen nullum aliud damnum, quàm virginitatis, ex stupro incurrisset, eò quòd paulò post obiisset, vel Religionem ingressa esset, vel res adeò occulta mansisset, ut equè benè, decenterque nupsisset; ad nihil aliud teneretur, nisi ad satisfaciendum ipsi, & parentibus, per dicta signa doloris, veniæ petitionem, &c. Est enim regula generalis, quòd pro injuria ab omni alio damno reparabili separata, ex justitia non debeatur nisi ejusmodi satisfactio. Si tamen jam nupta damnum aliquod pateretur, ex hoc quòd jactura virginitatis marito jam innotuisset, damnum illud arbitrio prudentum compensare teneretur.

1275 Addo 2^o. quòd si stuprator virginem quidem vi non corruperit, seduxerit tamen falsis persuasionibus, vel fictis promissionibus, ipsi injuriam fecit, & sic tenetur ei satisfacere (ait S. Thomas ubi suprà ad 3.) Unde dicitur Exodi 22. *Si seduxerit quis virginem nondum desponsatam, &c. dotabit eam, & habebit eam uxorem. Si autem pater virginis dare noluerit, reddet pecuniam juxta modum dotis, quam virgines accipere consueverunt.* Quæ lex cum incerta sit juri canonico cap. 1. de adult. & stupro, etiam nunc obligat, & secundum eam judicatur in foro externo. In foro autem conscientiæ jus naturæ postulat, ut si damnum sic sufficienter non reparatur, alio convenienti modo, juxta prudentum æstimationem, reparatur.

1276 Addo 3^o. quòd si stuprator virginem corruperit sub promissione matrimonii, licèt promissio ejusmodi, sub conditione actûs, jure naturæ invalida sit; jure tamen gentium, & consuetudine omnium populorum vim habeat, opere perpetrato, & ideò tenetur promissum suum implere, sive verè, sive fictè promiserit, sive juratã, sive non juratã promissione. Quia si verè promiserit, sub conditione consensûs ipsius in opus, tenetur ratione promissionis onerosæ, postquam puella conditionem ex parte sua implevit. Si verò fictè, puellã sincerè ex parte sua procedente, ex justitia tenetur fictionem tollere, eaque sublata, stare contractui. Ita Sylvester, Navarrus, Scotus, & alii communiter, contra Doctores quos citat, sequitur quæ Diana p. 11. tr. 6. resol. 56. dicens, fictum promissorem, si possit damnum aliter compensare, non teneri ducere, sed solum convenienter dotare; & si interrogetur à Judice, an promiserit, posse negare, in-

Tom. II.

telligendo de promissione vera & obligatoria. Sed hoc prius est improbandum: quia responsio esse debet ad mentem Judicis legitime interrogantis. Mens autem ipsius non tam est interrogare de interna, quàm de externa promissione: ut pote quæ sola cognitioni patet humanæ, & cui interna voluntas vel est, vel debet esse conjuncta.

Sunt tamen casus aliqui, quibus virginem à se seductam ducere non tenetur, etiam qui verè promisit. 1^o. si puella nolit ei nubere, vel parentes eam nolint ipsi tradere. 2^o. si ex matrimonio cum ipsa rationabiliter timeatur grave scandalum, vel infelices exitus, per graves discordias, lites, &c. 3^o. si puella se finxit virginem, nobilem, divitem, cum non esset. Idem plures censent, licèt puella positivè non deceperit virum, sed seipsum ipse deceperit, putans virginem, cum non esset. Ita Corduba in suo Quæstionario l. 1. q. 13. Quia cum ista sit causa sufficiens ad sponsalia dissolvenda, est quoque sufficiens ad recedendum à promissione, modò aliunde compenset damna per stuprum illata (ad quod ipsum tunc, sicut & in duobus casibus præcedentibus, merito obligat Malderus hic c. 4. dub. 5.) quia ipsa non decepit eum fraude aliqua. 4^o. si puella postmodum permittat se ab alio seduci. Quia & ista est causa sufficiens dissolvendi sponsalia. 5^o. si stuprator esset valde nobilis, ipsa verò plebeia, id non ignorans, facile suspicari potuisset, ipsum fictè nuptias promittere, ut eà frueretur. Ita Navarrus c. 16. n. 17. Malderus ubi suprà. Verum iste non est casus veræ, sed fictæ promissionis. Si enim nobilis, aut valde dives, ignobili, vel pauperi, cognitæ ut tali, equidem verè ac sincerè nuptias promississet, teneretur promisso (quidquid in contrarium asserat Marcus Serra q. 62. a. 2.) quia verè ac sincerè promittendo, cessisset juri suo, excessivèque renuntiasset.

Sextum casum ponunt Navarrus lib. 4. 1278 consil. 1. Valentia, & alii, si stuprator, ante matrimonii promissionem, jam ligatus erat simplici voto castitatis, vel ingredienda Religionis. Quia promissio Deo facta per votum, etiam simplex, magis obligat, quàm promissio facta homini. Verum enim verò si votum istud puella ignoraverit, contraria opinio (quam tenent Lessius, Wiggers, & alii communissimè) videtur probabilior. Quia obligatio justitiæ, fundata in jure tertiæ personæ, strictam alioqui injuriam passuræ, prævalet obligationi voti simplicis, fundati in gratuita voluntate votentis. Siquis enim post votum dandi Ecclesiæ gratuitam eleëmofynam centum florenorum, furatus centum florenos, restituere non posset, nisi dando illos centum florenos Ecclesiæ promissos, ex communi Doctorum sententia, teneretur illos potius dare proximo injustè damnificato, quàm Ecclesiæ. Con-

Ttt 2

fulcrò tamen tunc peteretur dispensatio super voto, si obtineri posset. Quia id tutius: et si fortè non videretur absolute necessaria: eò quòd voti executio jam facta esset illicita.

CAPUT CXXXV.

Dum ex adulterio secuta est proles, adulter & adultera tenentur ad restitutionem damnorum omnium, tam legitimis filiis, quam etiam marito, & heredibus ipsius.

1279 **D**um adulterium sic est occultum, ut soli Deo, & adulteris sit cognitum, ex coque secuta non est proles, adulteros ad nihil teneri, nisi ad satisfaciendum Deo per poenitentiam, Doctores conveniunt: nullam enim satisfactionem debent marito, nisi factum noverit. Tum quia hoc periculosum foret, maritique animum exacerbaret. Tum quia satisfactio pro injuria non debetur, nisi scienti se injuriam passum. Si verò adulterium marito innotuerit, satis constat à simili ex dictis de stupro, ipsos teneri ad præstandam ipsi honorariam satisfactionem pro offensa, & contumelia. Secutà verò prole ex adulterio, adulteram & adulterum teneri ad restitutionem damnorum inde provenientium legitimis prolibus, marito, & heredibus ipsius, ex eo manifestum est, quòd eorum ipsi sunt causa injusta.

1280 Damna porro ista sunt: 1º. quòd proles ista cum prolibus legitimis ejusdem mulieris educetur ex bonis patris putatitii, vel Hospitalis, si exposita ibi fuerit. 2º. quòd bonorum legitimis prolibus, & (istarum defectu) legitimis heredibus competentium hereditatem perinde sortiatur, ac si foret legitima. 3º. quòd hereditates, legata, donationes ipsi ex consanguineis patris vel matris, tamquam legitimæ proli, obveniant, in præjudicium legitimarum prolium, quibus alias relinquerentur.

1281 Et damna quidem primi generis, id est sumptos factos pro victu & vestitu prolis, adultera tenetur primò & principaliter refarcire usque ad tertium annum ætatis ipsius inclusivè; adulter verò à tertio anno & deinceps. Quia matris est alere prolem à partu ad tertium annum inclusivè; à tertio & deinceps, est patris, cap. 2. de convers. conjugat. & L. nec filium Cod. de patria potest. In defectum tamen matris tenetur pater, & è converso. Ad aliorum damnorum secundi & tertii generis reparationem adulter & adultera tenentur æquè principaliter, tenenturque adulter, deficiente adulterâ, in solidum, & similiter adultera, deficiente adultero.

1282 Hoc tamen limitant Sotus, Henriquez, &c. 1º. ut non procedat in damnis provenientibus ex eo quòd adultera spurium marito supposuerit, si suppositionem istam adulter nec procuraverit, nec suaserit, nec ei immediatè cooperatus fuerit; quo casu dicunt, adulterum de ejusmodi damnis so-

lùm teneri in defectum adultera.

Ast limitationem istam merito rejiciunt Corduba, Navarrus, Azorius, Lessius, & passim alii: quia five adulter suppositionem suaserit, five non, eo ipso quòd adulter & adultera æquè primò & immediatè concurrerunt ad hoc ut proles spuria nasceretur mulieri in conjugio existenti, & individuum cum marito domus, & thalami societatem habenti, uterque (seclusà adulterii suspicione) æquè primò est causa, quòd proles ista credatur esse mariti. Igitur uterque æquè primò est causa damnorum, quæ ex ista credulitate nata sunt sequi.

Limitat 2º. Tamburinus l. 7. in Decal. 1283 c. 3. §. 4. n. 8. ut non procedat in iis quæ liberaliter donantur spurio, eò quòd putetur legitimus, etsi alias ipsi non donarentur, sed legitimis filiis. Cujusmodi damna negat ipse legitimis prolibus restituenda. Sed sicut elemosyna data ficto pauperi, ab eo qui credit verè esse pauperem, alias ipsi non daturus, restituenda est verè pauperi, ut Tamburinus fatetur l. 8. tr. 4. c. 1. §. 1. Ita similiter.

Pari ratione si proles adulterina à parentibus adulteris exposita fuerit domui hospitali, ei tenentur ad restitutionem singuli prout rata, si communi consensu ad expositionem concurrerint, nisi domus hospitalis generaliter, & indistinctè fundata fuerit pro expositis suscipiendis, & non solum pro expositis filiis pauperum. Quod colligi potest vel ex instrumentis foundationis, vel ex usu domus hospitalis, à tempore foundationis solite generaliter suscipere quoscumque, expensas non repetendo, etiam post acceptam notitiam parentum divitum.

Hactenus tamen dicta procedunt in casu 1284 quo certum est prolem ex adulterio esse natam. Si enim adulter certus quidem sit de adulterio à se commisso, & prole nata, dubius tamen, an ex se, an ex marito, Natalis Alexander Th. Dogm. & Moral. to. 10. l. 4. c. 8. a. 2. reg. 2. cum pluribus aliis censet, nihil debere restituere: quia in dubio melior est conditio possidentis. Res autem dubia censetur (inquit) nisi vel maritus toto conceptionis tempore abfuerit, vel alia sint adulterini conceptus signa, non solum probabilia, sed omnino certa. Alias enim ex legitimo matrimonio natus judicatur, qui in domo legitimorum conjugum natus est, si maritus eo tempore habitabat cum matre, tamquam cum uxore. Nec refert quòd adultero similis sit, non putatio patris: similitudo enim illa ex aliis causis oriri potest, adeoque fallax signum est. Quamobrem in favorem matrimonii judicatur.

Verùm ex alibi dictis pro indubitato habemus, eum non omnino excusari ab obligatione restitutionis. Nam, ut bene doctissimus Author Supplementi Neelsen tr. 3. de just. q. 3. de injur. per stupr. & adulter,